

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ПЕРІ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π: ΠΥΡΛΑ

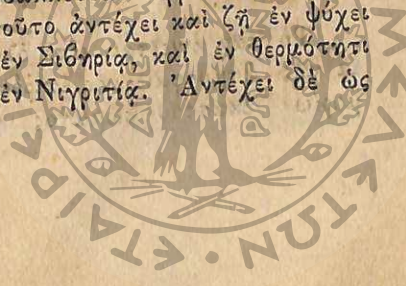
Ἐτησία συνδρομή φρ. 5. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 5,50 Μετὰ τοῦ Παραφύβου

ΕΤΟΣ Ι'. — Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαΐου 1888. — Ἀριθ. 6.

Α'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΔΗΜΟΣΙΑ

Ἰδιότητες τῆς ζώϊκῃς θερμότητος. (συνέχ. προηγ.)

Ἡ ζωϊκὴ θερμότης οὐδέποτε ἐμπεριέχει φῶς, καὶ οὐδέποτε αὐξάνει πλέον τῶν $+36^{\circ}$. Τινὲς θέτουσιν ὄριον $+37^{\circ}$ 1/2· εἰς δὲ τὰ παιδιά $+39^{\circ}$, διότι ταῦτα ἔχουσιν ἐνεργητικωτέραν τὴν ἀναπνοήν. Ὁ Δεσπρὲς εὗρεν ἐπὶ 9 ἀνθρώπων ζωϊκὴν θερμότητα $+39^{\circ}$ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μᾶλλον θερμοαἷμα ζῷα, οἷά εἰσι τὰ πτηνά. Ὅθεν οὐτε καίει, οὐτε ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιφέρει τοπικὰ ἀποτελέσματα. Εἰς τὸν ὥριμον ἄνθρωπον εὐρίσκεται πάντοτε εἰς $+36^{\circ}$ μέχρι $+37^{\circ}$. Εἶνε ὅλως ἀνεπηρέαστος ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς θερμότητος, ἐὰν αὕτη ᾔη πολὺ θερμὴ, ἢ πολὺ ψυχρά· διὰ κῆς θερμότητος, ἐὰν αὕτη ᾔη πολὺ θερμὴ, ἢ πολὺ ψυχρά· διὰ τοῦτο ἡ τοῦ ἀνθρώπου ζωϊκὴ θερμότης διατηρεῖται ἡ αὐτὴ, καὶ ὁ αὐτός διαίρηται ὑπὸ μεγίστην περιβάλλουσαν θερμότητα, ἢ ὑπὸ ἀνέμετον περιβάλλον ψυχρό. Διὰ τοῦτο ἀντέχει καὶ ζῇ ἐν ψυχρῇ -70° ὑπὸ τὸ μηδέν· οἷον ἐστὶν ἐν Σιβηρίᾳ, καὶ ἐν θερμότητι $+48^{\circ}$ ὑπὲρ τὸ μηδέν, οἷα ἐστὶν ἐν Νιγηρίᾳ. Ἀντέχει δὲ ὡς

προελέχθη και εις μείζονα τεχνητήν θερμότητα † ὑπὲρ τοὺς 75° μέχρι †150° ἢ 160°.

Ἡ ζωϊκὴ θερμότης ἔχει κοινὴν τὴν ιδιότητα μετὰ τῶν ἄλλων εἰδῶν θερμότητος, οἷον ἡλιακῆς καὶ τεχνητῆς εἰς τὸ ὅτι μεταδίδεται καὶ αὕτη ἀκτινοβολῶς εἰς ἄλλα σώματα θερμαγωγὰ, καὶ ῥέπει πρὸς ἰσορροπίαν πρὸς τὰ περιβάλλοντα ἢ ἐγγίζοντα σώματα. Ὅθεν ἐὰν τὸ ἐγγίζον ἢ περιβάλλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἴνε ψυχρότερον, ἀφαιρεῖ τοῦτο τὴν ζωϊκὴν θερμότητα πρὸς ἰσορροπίαν καὶ ἐὰν ἡ λιάν μεγάλης ἐκπάσεως ἀπορροφᾷ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα εἰς μέγαν βαθμὸν, ὥστε ἡ ἐν τῷ σώματι παραγωγὴ αὐτοῦ δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ἀφαιρουμένης θερμότητος καὶ οὕτω καταψύχεται. Ἰνα λοιπὸν ἀντέχη τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς μεγάλου ψύχους, πρέπει νὰ γίνηται μεγάλη ἢ παραγωγὴ τῆς ζωϊκῆς θερμότητος. Ἰνα δὲ αὕτη γείνηται, εἴνε ἀνάγκη χρήσεως τῶν ταύτην παραγόντων μέσων, ὧν ἐν ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ σώματος κίνησις, καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἀκίνησιος, καθ' ἣν καταλαμβάνει τὸν ἀνθρώπον ὕπνος ἀκατανίκητος, ὅστις ἐπιφέρει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ θάνατον. Τὸ 1709 ἐπὶ Καρόλου Β'. τῆς Γαλλίας δύο χιλιάδες στρατιῶται καταληφθέντες ὑπὸ ψύχους ἐκοιμήθησαν χωρὶς πλέον ν' ἀφύπνισθῶσι, τ' αὐτὰ ὑπέστησαν οἱ Γάλλοι κατὰ τοὺς δεινούς ἐκείνους πολέμους ἐν Ρωσίᾳ τῷ 1812.

Ἐνίοτε ὅμως ἡ παραγωγὴ τοῦ ζωϊκοῦ θερμογόνου οὐ γίνεταί ἐπαρκῆς πρὸς διατήρησιν τῆς θερμότητος τῆς περιφερείας τοῦ σώματος· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται προσαποκτεῖσθαι θερμογόνον ἔξωθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας· εἴτε ἐκ τῆς ἡλιακῆς, εἴτε ἐκ τῆς τεχνητῆς διὰ τοῦ πυρός, εἴτε ἐκ ζῶου θερμότερου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ μᾶλλον προτιμότερα τούτων εἴνε ἡ ἐκ τοῦ ζώου θερμότης· διότι αὕτη εἴνε ζωϊκὴ, καὶ ὁμοειδὴς τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μᾶλλον συνεργοῦσα, «φιλεῖ γὰρ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ».

(Ὁρα Φοῖβον ἔτους Ε'., 186)

(ἀκολουθεῖ)

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

Περὶ κινήσεως.

Τὸ πᾶν κινεῖται, εἴτε ὁλόκληρον μετ' ἄλλων, εἴτε ἐν ἑαυτῷ ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιρροῆς, ἐξ ἧς παράγεται μεταξὺ τῶν μορίων ἐκάστου σώματος κίνησις ἐκ συστολῆς καὶ διαστολῆς.

Ἡ διὰ τῶν μυῶν κίνησις τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου ζωογονεῖ τὸ σῶμα καὶ ἐνισχύει τὰς τοῦ πνεύματος δυνάμεις. Ἄνευ κινήσεως ὑγίεια δὲν ὑπάρχει. Ἰδίως, εἰς τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν καὶ τὴν νεανικὴν ἢ σωματικὴν κίνησις εἴνε συστατικὸν τῆς ζωῆς. Εἶδη κινήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἰσι κυρίως τὰδε.

Βάδισμα.

Τὸ βάδισμα ὅταν γίνηται ἐπὶ ὁμαλῆς ἐπιφανείας παρέχει κόπον περισσότερον τοῦ γιγνομένου ἐπὶ ἀνωμάλου ἢ ἐπὶ καίλου, καὶ ὁ μικρὸς περίπατος παρέχει μεγαλειτερον κόπον τοῦ μεμακρυσμένου.

Βαδίζων τις μετρίως, ζωογονεῖ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ζωपुरοῖ τὴν ἀναπνοήν, αὖξει τὴν ἀδελον διαπνοήν, ἥτις ἐλαττοῦται ἐν τῇ ἀκίνησίᾳ, ἐν ἣ βλάβη γίνεταί ἐνισχύει τὴν πέψιν, καὶ ἐπιφέρει εὐεξίαν καὶ διέγερσιν τῶν ἐγκεφαλικῶν δυνάμεων.

Ὅταν βαδίζωμεν ἀναβαίνοντες, πονοῦμεν τὰ γόνατα καὶ τὰς κνήμας· τοῦτο μείζων γίνεταί ἐὰν τὸ βάδισμα γίνεταί μετὰ τὸ φαγητὸν καὶ μάλιστα, ἐὰν φάγη τις ἰχθύας.

Ὅταν καταβαίνωμεν, πονοῦμεν τοὺς μηρούς.

Ὅταν ὁδοιπορῶμεν πονοῦμεν τὸ μέσον τοῦ μηροῦ.

Ὅσοι ἔχουσι σύμμετρα σώματα, οὗτοι βαδίζοντες, εὐκόλως κοπιᾶζουσι (κουράζονται), ἀλλὰ καὶ εὐκόλως ἀπαλλάσσονται (ξεκουράζονται). Ὅσοι ὅμως ἔχουσι σῶμα δυσανάλογον, (ἀσύμμετρον), οὗτοι δὲν κουράζονται εὐκόλως· ὅταν ὅμως κουρασθῶσι βραδέως ξεκουράζονται. Ἐν γένει ὁ περιπατῶν κοπιᾷ μᾶλλον τοὺς μηρούς ἢ τὰς κνήμας.

Ὅσοι τρέχουσι ταχέως ὑφίστανται ἐγκεφαλικά νοσήματα.

Ὁ ἐν ὁδῷ τῆς πόλεως περίπατος εἴνε ἀκοπώτερος τοῦ ἐκτὸς τῆς πόλεως.

Ἡ ὁδοιπορία φαίνεται μακροτέρα, ὅταν τις γνωρίζῃ τὴν ἀπόστασιν· μικροτέρα δέ, ὅταν πλησιάζῃ πρὸς τὸ τέμα.

Ὁ ταχὺς περίπατος εἴνε ὠφελιμώτερος τὸν χειμῶνα, ἐπιφέρει ὅρεξιν πρὸς φαγητὸν, τονίζει τὸν στόμαχον, τακτοποιεῖ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ὠφελεῖ πρὸς θεραπείαν τῆς ἰσχυᾶδος καὶ τῶν ρευματισμῶν, τοὺς ὁποίους κατ' ἀρχὰς ἐπαυξάνει μέχρι τῆς 4 ἢ 7 ἡμέρας, κατόπιν θεραπεύει. Ὅμοιον γίνεταί καὶ ὅταν ποιῇ τις λουτρά πρὸς θεραπείαν ρευματισμῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐποίουν χάριν γυμνάσεως τοῦ σώματος βάδισμα

πρὸς τὰ ὀπίσθεν, ὅπερ ἐκάλουν ἀνατροχισμὸν, ὁ ὁποῖος οὐδόλως ποιεῖ συμφορῆσαι εἰς τὴν κεφαλὴν ἐποίουν δὲ καὶ βαδισμα τὰχυ κυκλικόν, ὅπερ ἐκάλουν περιτροχισμὸν, ὁ ὁποῖος ἐπιφέρει συμφορῆσαι εἰς τὴν κεφαλὴν.

Οἱ ἀνωφερικοὶ περίπατοί εἰσι κοπιαστικώτεροι, καὶ ἰσχνότητα ἐπιφέρουσι· τούτους ποιητέον οἱ παχεῖς.

Οἱ κινούμενοι ὑπὸ τὸν ἥλιον θερμαίνονται ὀλιγότερον τῶν ἰσταμένων.

Οἱ πολλὰ περιπατοῦντες παχύνονται τὰ σκέλη.

Ὁ κόπος (ἡ κούρασις) παύει, ἔαν γείνη ἐντρίβη τοῦ σώματος διὰ ἐλαίου μεμιγμένου μετὰ ὕδατος. Τοῦτο συμφέρει νὰ γίγνεται τὸν χειμῶνα, τὸ δὲ θέρος ἔστω λουτρὸν χλιαρόν.

Ἐὰν ὁ κοπιᾶσας ἐμέσῃ ἀπαλλασσεται τοῦ καμάτου. Τινὲς ὅταν πολὺ κοπιᾶσῶσιν ὑφίστανται ἔλκη.

Τὰ γυμνάσια καὶ οἱ κόποι καὶ αἱ ἐντρίψεις τοῦ σώματος καὶ τῆς κοιλίας, ταύτην μὲν λεπτύνουσι, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα παχύνουσιν· ἐν ᾧ ἡ καθεστηκυῖα ζωὴ (ἡ ἀκίνησις) τὸ μὲν ἄλλο σῶμα λεπτύνει, τὴν δὲ κοιλίαν παχύνει.

Οἱ βραχεῖς περίπατοί εἰσι νοσώδεις. Οἱ μέτριοι ὑγίει.

Οἱ δὲ γιγνόμενοι ἰδρώτες εἰς τοὺς γυμναζομένους, καίτοι οὗτοι κοπιᾶζουσιν, ὠφελοῦσι τὴν ὑγίειαν, καὶ ἀνακουφίζουν.

Βαδίζει τις εὐκολώτερον ἐπὶ ὁμαλῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ κουράζεται περισσώτερον, ἐν ᾧ ἐπὶ ἀνωμάλου βαδίζει τις δυσχερέστερον, ἀλλ' ὀλιγότερον κουράζεται.

Ὁ ἀνωφερικὸς (ἀνάντης) περίπατος φέρει πόνους καὶ εἰς τὴν ὀσφύν (εἰς τὴν μέσην) καὶ ἰδρώτα παράγει καὶ ἰσχναίνει, ὁ δὲ κατωφερικὸς (κατάντης) πόνους ποιεῖ εἰς τοὺς μηρούς.

Οἱ ἐπὶ σκληροῦ δαπέδου περιπατοῦντες ὑφίστανται κόπους εἰς τοὺς μῦς καὶ εἰς τοὺς τένοντας τῶν σκελῶν, οἱ δὲ ἐπὶ μαλακοῦ αἰσθάνονται κόπον εἰς τὰ ἄρθρα.

Τὸ ἐρρωμένως καὶ ἐρρυθμῶς βαδίζειν οἱ ἀρχαῖοι θεώρουν ἴδιον ἐλευθέρου ἀνδρός· ἐκ τοῦ βαδίσματος τὸ πάλαι διεκρίνοντο οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν μὴ Ἑλλήνων.

Ὁ ἀκροποδητὴ βαδίζων κουράζεται ὀλιγώτερον τοῦ βαδίζοντος διὰ τῶν περνῶν.

Ὁ γιγνόμενος περίπατος παρὰ τὴν θάλασσαν οὐ παχύνει, ἀλλὰ μάλλον ἰσχναίνει.

Ὁ χειρότερος περίπατος εἶνε ὁ γιγνόμενος παρὰ ποταμὸν καὶ μάλιστα παρὰ λίμνην, ἥ ἐν δρόσῳ· διότι ἡ δρόσος ἰσχναίνει.

Ὁ ὑγιεινότερος περίπατος εἶνε ὁ γιγνόμενος ἐπὶ ὑψηλοῦ τό-

που, καὶ μὴ πολὺ συνδένδρου· αὖξει τὴν ἄδηλον διαπνοὴν καὶ ελαφρότητα εἰς τὸ σῶμα παράγει.

Ἐπιβλαβὴς ἐστὶν ὁ γιγνόμενος περίπατος ἐν κοιλάδι καὶ φάραγγι· διότι ὁ ἐν αὐτοῖς ἀὴρ εἶνε δύσκρατος καὶ κακῆς ποιότητος.

Ὁ γιγνόμενος εἰς σκεπασμένους τόπους δὲν εἶνε ὑγιεινός.

Ὁ εἰς τόπον ἀνεμώδη εἶνε ὑγιεινός· διότι ὁ ἀὴρ ἀνανεοῦται.

Ὅταν τις περιπατῇ καὶ πνέῃ κατὰ πρόσωπον βόρειος ἀνεμὸς ὑφίσταται βῆχας· εἶνε ὅμως τόνικὸς καὶ ἐπιφέρει εὐαισθησίαν.

Ὁ βαδίζων κατὰ νοτίου ἀνέμου ὑφίσταται καρηθαρίαν, ἀμβλύνει τὰ αἰσθητήρια καὶ χαλάρωσιν φέρει.

Ὁ δὲ κατὰ ζεφύρου ὠφελεῖται τὴν ὑγίειαν.

Ὁ κατὰ ἀπηνιῶτου (ἀνατολικοῦ ἀνέμου) ὑφίσταται βλάβην καὶ στενοχωρίαν.

Ὁ πρῶνός περίπατος ὠφελεῖ κατὰ τῆς δυσκοιλιότητος καὶ λεπτύνει τὸ πνεῦμα.

Ὁ δειλινὸς παρασκευάζει πρὸς ὕπνον καὶ διαλύει τὰ τῆς κοιλίας ἀέρια.

Ὁ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ ὁ νυκτερινὸς οὐδόλως ὠφελεῖ.

Ὁ ἐν αἰθρίᾳ (ἀνεφέλῳ οὐρανῷ) εἶνε διαφορητικὸς (αὐξάνει τὴν ἄδηλον διαπνοὴν), λεπτύνει, καὶ εὐκίνησίαν παράγει.

Ὁ δὲ ἐν ὑπνεφελίᾳ (συννεφώδη) ἀτμοσφαίρᾳ περίπατος ἐπιφέρει καρηθαρίαν, σκοτοδίνην καὶ ἐλάττωσιν τῆς ἄδηλου διαπνοῆς· οὐδόλως πρὸς ὑγίειαν συντελεῖ.

Ὅσον ἀδυνατώτερος εἶναι ὁ περιπατῶν, τόσον βραδύτερον πρέπει νὰ περιπατῇ.

Βραδύτερος ἔστω ὁ περίπατος καὶ ὁ μετὰ τὸ φαγητὸν γιγνόμενος, καὶ ὁ μετὰ ὕπνον.

Οἱ ταχέως κουραζόμενοι πρέπει νὰ ποιῶσι περίπατον εἰς ἀνώμαλον τόπον.

Οἱ ἐν ὁμαλῇ τόπῳ κοπιαστικώτεροι μὲν εἰσιν, ὠφελοῦσιν ὅμως πρὸς ζωογόννησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

Ἐν γένει ὁ μικρὸς περίπατος ὠφελεῖ τοὺς κεκμηκότας, τοὺς ἔχοντας ἀνορεξίαν, καὶ βαρὺ τὸ σῶμα. Ὁ δὲ πολὺς τοὺς διατεθειμένους εἰς παθήσεις τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ θώρακος, καὶ τοὺς ἔχοντας ἰσχνὰ τὰ σκέλη.

Γ'. ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐὰν ἔχῃς μελαγχολίαν καὶ εἶσαι σκυθρωπός, μετὰβαλε ἐ-
κουσίως καὶ διετῆρει διαρκῶς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου σου
ὡς ἂν ἦσαι χαρίεις καὶ παιδρός, καὶ ἀμέσως ἢ ἐν τῇ καρδίᾳ σου
μελαγχολία ἀνακουφίζεται καὶ διαλύεται. Ἐὰν συνηθίσῃς δια-
τηρεῖν γηθόσυνον καὶ χαρίεν τὸ πρόσωπόν σου, ἔσο βέβαιος ὅτι
ὀλίγον θέλεις ἐνοχλῆσαι ἐκ τῆς λύπης καὶ μελαγχολίας, καὶ ἡ
ὕγιεία σου ἔσεται καλὴ.

Ἐν χαρᾷ τὸ μέτωπον ἐκτείνεται, καὶ οἱ τοῦ προσώπου μῦς,
οἱ περὶ τὸ στόμα καὶ ὀφθαλμοὺς συστέλλονται. Διατῆρει λοιπόν
οὕτω τούτους.

Ἐν λύπῃ τὸ μέτωπον ρυτιδοῦται, καὶ οἱ τοῦ προσώπου μῦς
χαλαροῦνται· ἀπόφυγε τοῦτο.

Ἐν τῷ θυμῷ τὸ στόμα ἀνοίγει πολὺ, οἱ ὀφθαλμοὶ πλανῶν-
ται, καὶ οἱ τοῦ προσώπου μῦς μεταβάλλονται, ἀπόφυγε τοῦτο
καὶ ὁ θυμὸς καταπαύει.

Τοιαῦται μεταβολαὶ γίνονται καὶ ἐξ ἄλλων ἠθικῶν παθῶν.
Ἐν θαυμασμῷ καὶ ἐν περιεργείᾳ τὸ στόμα ἡμιανοίγει καὶ τὸ μέ-
τωπον ἀνυψοῦται.

Ἐν ζηλοτυπίᾳ συσπῶνται (συστέλλονται) αἱ ὀφρῦς.

Ἐν πόθῳ οἱ ὀφθαλμοὶ κρύπτονται ὑπὸ τὰς ὀφρῦς, τὰ μῆλα
συστέλλονται, καὶ οἱ ὀδόντες βρύχουσιν.

Ἐν ἀπελπισίᾳ συστέλλονται οἱ μῦς τοῦ προσώπου.

Ἐν ἀποστροφῇ καὶ περιφρονήσει ἀνυψοῦνται τ' ἄκρα τοῦ στό-
ματος, καὶ διαφόρως ἀνοίγουσιν οἱ μυκτῆρες.

Ἐν τῇ δειλίᾳ οἱ ὀφθαλμοὶ ταπεινοῦνται.

Ἐν τῇ αἰδοῖ οἱ ὀφθαλμοὶ ταπεινοῦνται καὶ τὸ πρόσωπον
ἐρυθροῦται.

Πάντοτε διὰ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ μετώπου ὑποδεικνύε-
ται σκέψις διὰ δὲ τῶν ὀφρῶν ἔκφρασις.

Διὰ ταῦτα δύναται τις διὰ τῶν κινήσεων τοῦ προσώπου καὶ
τοῦ ὅλου σώματος νὰ ἐκφράσῃ διανοήματα καὶ αἰσθήματα ἄνευ
φωνῆς ἄνευ προφορᾶς. Ἰδίως αἱ διὰ τοῦ προσώπου ἐκφράσεις εἰσὶν
αἱ μᾶλλον παραστατικαί. Κάλυψον τὸ πρόσωπον καὶ οὐδὲν
ἐννοεῖς.

Ὁ φόβος, ἡ ὑποψία ἡ ἀνησυχία ἐκφράζεται στρεφομένων
τῶν ὀφθαλμῶν περίξ καὶ ὀπισθεν. Διὰ τοῦτο τὰ φοβούμενα καὶ

δειλὰ ζῶα ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τ' ἄκρα τοῦ προσώπου,
ἵνα διὰ τῆς στροφῆς τούτων ὁρῶσι πρὸς τὰ ὀπισθεν εὐκολώτερον
χωρὶς νὰ κινῶσι τὴν κεφαλὴν· τοιοῦτος εἶνε ὁ λαγῳός. Τὰ
κινούμενα τὰ ὦτα, οἷον ἵπποι, ἡμίονοι, λαγῳοί, ἀλώπεκες, κύνες
ἢ διάφοροι κίνησις τῶν ὠτων ἐκφράζει τὴν διάθεσιν τοῦ ζῴου.
Ὅταν τὰ ὦτα κλίνωσι πρὸς τὰ ὀπισθεν σημαίνουνσι φόβον. Ὅ-
ταν στρέφονται τὸ ἐν πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὰ ὀπι-
σθεν σημαίνουνσιν ἀνησυχίαν. Ἐν μεγάλῳ φόβῳ τὰ ὦτα ταπει-
νοῦνται ὡς καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

Ὁ ἄνθρωπος, ἔχων τὰ ὦτα ἀκίνητα, διὰ τῆς ἀκροάσεως ὑψί-
στανται ἀλλοίωσιν οἱ περὶ τὰ ὦτα μῦς. Ἐν ἀκροάσει ἡ κεφαλὴ
λαμβάνει ἰδίαν θέσιν, φέρει τὸ οὖς πρὸς τὸν ἦχον, τὰ βλέμματα
διευθύνονται ἀντιθέτως, τὸ στόμα καὶ τὰ χεῖλη διατίθενται ἄλ-
λως. Ὅταν ὁ ἦχος ἦν ἐλαφρὸς, ὁ εἰς ὀφθαλμοὺς κλείει, τὸ στόμα
ἀνοίγει, οἱ ῥώθωνες εὐρύνονται· καὶ οἱ μῦς τοῦ προσώπου διατί-
θενται ἄλλως.

Ὅταν τὴν ὁσφρησιν προσβάλῃ ὁσμή τις, τὸ πρόσωπον διατί-
θεται ἄλλως, τ' αὐτὸ ἐπέρχεται καὶ ἐκ τῆς γεύσεως.

Τούτων ἕνεκεν δύναται ἡ πονηρία νὰ ὑποκριθῇ καὶ νὰ τρο-
ποποιήσῃ ἐκουσίως τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου καὶ τοῦ
σώματος, καὶ νὰ ἐξαπατήσῃ.

Ἡ ἐπισταμένη γνῶσις καὶ μελέτη τούτων καὶ ἄλλων ἔτι πα-
ρατηρήσεων ἐπέφερε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν τελειοποίησιν τῆς
γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς ὡς καὶ τῆς πλαστικῆς.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῆς μελέτης τῶν τοιούτων φαι-
νομένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ προσώπου καὶ ὅλου τοῦ σώμα-
τος παρήχθη σπουδαῖος κλάδος ἐπιστήμης, τὸν ὅποιον ὁ Ἀριστο-
τέλης, ὅστις τὰ πλεῖστα περὶ τούτου ἔγραψεν, ἐκάλεσε **φυσιο-
γνωμίαν** ἢ **φυσιογνωμονικήν**. Περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου
θέματος θέλομεν ἀκολούθως διαπραγματευθῇ χάριν τῶν τοῦ Φοί-
βου ἀναγνωστῶν.

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ τῆς ὑδρωπικίας.

Παρ' ἡμῖν ὑδρωπικία καλεῖται ἡ συσσωρεύσις ὁρῶδους ὑγροῦ
ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐντὸς τοῦ περιτοναίου. Συνήθως πρὸ τῆς ἐξοιδή-

σεως τῆς κοιλίας πρήσκονται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τ' ἄνω οἱ πόδες. Συνοδεύεται ἡ κατάστασις αὕτη μετὰ ὑποδιαλείποντος πυρετοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον φανεροῦ· ἐπιγίγνεται καταβολὴ τῶν δυνάμεων καὶ δυσκινησία. Ὅταν τὸ ὑγρὸν συσσωρευθῇ ἐν τῇ κοιλίᾳ, ἀναφαίνεται δίψα, ἐξ ἧς ἡ γλῶσσα καὶ ὁ φάρυγξ καθίστανται ξηροί. Εἰς πολλοὺς διατηρεῖται ἡ πρὸς τὸ τρώγειν ὁρεξίς, ἀλλὰ μετὰ τὸ φαγητὸν ὑφίστανται κακουχίαν καὶ στενοχωρίαν. Ὅταν ἡ κοιλία γεμίσῃ ἐκ τῶν ὑγρῶν, τὸ διάφραγμα πιέζεται πρὸς τὰ ἄνω, ὁ θώραξ στενοῦνται καὶ δύσπνοια γίγνεται, ὥστε ὁ πάσχων ἀναγκάζεται νὰ μένῃ καθήμενος.

Ἡ ὑδρωπικία εἶνε ἀποτέλεσμα ἐμποδίου τῆς κυκλοφορίας τῶν φλεβῶν τῆς κοιλίας· ἰδίως αἱ φλέβες τῶν πυλῶν τοῦ ἥπατος, ὅταν τοῦτο ἐξογκωθῇ, πιέζονται καὶ στενοῦνται καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ φλεβικοῦ αἵματος ἐμποδίζεται. Ἡ συχνότερα ἀρχικὴ αἰτία τῆς ὑδρωπικίας εἶνε ἡ ἐξόγκωσις τοῦ ἥπατος ἢ ἡ ἀτροφία αὐτοῦ καὶ αἱ τῆς καρδίας βλάβαι, διότι καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας δυσκολεύεται ἡ κυκλοφορία τοῦ φλεβικοῦ αἵματος. Ἡ δὲ χρονία ἐξόγκωσις τοῦ ἥπατος γίγνεται παρ' ἡμῶν συνήθως ἐκ χρονίου διαλείποντος πυρετοῦ.

Λίαν σπανίως γίγνεται ὑδρωπικία καὶ ἐκ σμικρύνσεως τοῦ ὅγκου τοῦ ἥπατος. Ἡ σμίκρυνσις γίνεται ὅταν τὸ ἥπαρ πάθῃ ἐκ κηρώσεως, καθ' ἣν τὸ ἥπαρ ἀλλοιοῦται καὶ λαμβάνει χρῶμα κηροῦ ἐν μέρει ἢ ὁλοσχερῶς. Εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις αἱ φλέβες τῶν πυλῶν στενοῦνται καὶ δυσχεραίνουσι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ φλεβικοῦ αἵματος, ἐκ δὲ τῆς δυσχερείας ταύτης ἐκκρίνεται τὸ ὑγρὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ κλπ.

Παρ' ἡμῶν ἡ κήρωσις τοῦ ἥπατος εἶνε σπανία καὶ οὐ πάντοτε ἐπιφέρει ὑδρωπικίαν. Μεταξὺ 34 ὑδρωπικῶν, τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε ἐπεσκέφθην δύο ἔπασχον ἐκ κηρώσεως, τοῦτο ἐβεβαιώθη διὰ νεκροψίας· τὸ ἥπαρ ἦτο πολὺ μικρότερον τοῦ φυσικοῦ μεγέθους καὶ χρώματος κηρώδους.

Ἡ ὑδρωπικία ἀρχεται ἐκ τοῦ οἰδήματος τῶν κάτω μερῶν τῶν ποδῶν, οἵτινες κατ' ὀλίγον πρήσκονται καὶ κατόπιν ἡ κοιλία καὶ τὰ κρῦφια μέρη. Ὅταν ἡ αἰτία ᾗνε ἡ βλάβη τῆς καρδίας, τὸ οἰδημα ἀρχεται συνήθως ἐκ τοῦ προσώπου. Ἐν γένει εἰπεῖν χαρακτηριστικὰ τῆς νόσου εἰσὶν ἡ ἐξοίδησις τῶν ποδῶν, τῆς κοιλίας, τῶν κρυφίων κλπ. Ἡ μεγάλη δίψα, ἡ ξηρότης τῆς γλώσσης καὶ τοῦ φάρυγγος, ἡ ξηρότης τοῦ δέρματος, ἡ ὀλιγόστευσις τῶν οὐρῶν, ἡ δυσκοιλιότης, ἡ στέρησις ἰδρώτος κλπ. καὶ ἡ ἐκκρίσις καὶ συσσωρεύσεις τῶν ὑγρῶν πάντων ἐντὸς τῆς κοιλίας κλπ.

Ἡ πρόοδος τῆς νόσου εἰς τινὰς εἶνε ταχεῖα, εἰς ἄλλους βραδεῖα.

Ἐν τῇ ὑδρωπικίᾳ τὸ αἷμα ὑφίσταται ἀλλοίωσιν κατὰ τὰ συστατικὰ αὐτοῦ· ἐνεκεν διαλείποντος πυρετοῦ χρονίου. Τὸ αἷμα εὐρίσκεται ἀποστειρούμενον κατὰ πολὺ τοῦ λευκώματος αὐτοῦ, δῆλον τοῦτο γίγνεται ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν οὐρῶν.

Ἡ πρόγνωσις εἶνε ἀπελπιστικὴ, ἐὰν ὑπάρχῃ κήρωσις τοῦ ἥπατος· εὐελπίς, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐξόγκωσις τοῦ ἥπατος ἢ τοῦ σπληνός.

Πρὸς θεραπείαν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπαναφορὰ τῶν φυσικῶν ἐκκρίσεων καὶ ἡ ἐπαύξησις τούτων ἱατρικῶς· ἵνα διὰ τούτων ἀποβληθῇ τὸ ἐναποτεταμιευμένον ὑγρὸν.

Πρὸς ταῦτα ἀπαιτεῖται ἐν πρώτοις μεθοδικὴ ἐκκένωσις τῶν τῆς κοιλίας ὑγρῶν, συνάμα δὲ καὶ ἐξάλειψις τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς παράγονται τὰ ὑγρά, ἡ πηγὴ εἶνε ἡ ἐξόγκωσις τοῦ ἥπατος. Καὶ ἡ ἐκκένωσις, καὶ ἡ ἐξάλειψις τοῦ αἰτίου πρέπει νὰ γίνωνται ὅσον ὅσον τε ταυτοχρόνως, καὶ τότε ἡ θεραπεία εἶνε θετικὴ καὶ ἀσφαλὴς μὴ διαρκούσα πλέον τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμέρων καὶ ἀσφαλὴς μὴ ἐπιφέρει θεραπευτικὴ μέθοδος ἐπισταμένη, καὶ αὐστηρῶς ἐκτελουμένη.

Ὁ πάσχων, ὅσον μᾶλλον ἐκκενοῦται τὸ ὑγρὸν, τόσο μείζονα καταβολὴν τῶν δυνάμεων αἰσθάνεται. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν αὐστηρὰ προφύλαξις ἐκ παρεκτροπῆς τροφῆς, ἐκ κρυολογήματος καὶ ἐκ συγχύσεως. Ἐκαστον τούτων ἀνατρέπει τὴν θεραπείαν καὶ ὀλεθρον ἐπιφέρει, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπισυμβῇ καὶ πυρετός φλογιστικός.

Ἡ παρεκτροπὴ τῆς διαίτης φέρει ἐρεθισμόν εἰς τὸν στόμαχον καὶ δυσπεψίαν, ἐξ ἧς βλάπτεται ἡ θεραπεία.

Τὸ κρυολόγημα φέρει καταρροήν, νευραλγίαν καὶ φλογιστικὴν κατάστροφιν· ἡ ἐκ κρυολογήματος νευραλγία εἰς τοὺς ὑδρωπικούς κατὰστρασιν· ἡ ἐκ κρυολογήματος νευραλγία, ἡ ὀσφυαλγία. Μεεῖνε ὀλεθρία, ὅταν μάλιστα γείνη ἰσχυρά, ἢ ὀσφυαλγία. Μεεῖνε ταξὺ 10 τοιούτων μόλις εἰς δύναται νὰ θεραπευθῇ, ἐὰν ἀμέσως γείνηται ἐπιτευχθῇ ἡ θεραπεία τῆς νευραλγίας· διότι συνήθως αὕτη κωφεύει. Αἱ νευραλγίαι αὗται συνοδεύονται μετὰ παραλαλητῶν, διατηρουμένης τῆς διανοίας. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν 3 ἢ τὴν 4 ἡμέραν ἐπισυμβῇ πυρετός, ὁ θάνατος ἐπικρατεῖται.

Διὰ τῆς μεθοδικῆς θεραπείας, ἥτις συνίσταται ἐξ ὑδραγωγίων καὶ διουρητικῶν ὑπὸ μετρίαν ἐξαγωγὴν ὑγρῶν, ἐκ χρήσεως τονικῶν γενικῶν, μετὰ μικρᾶς δόσεως κινίνης σιδηροῦχος, ἐξ ἐπαλοιφῶν ἐπὶ τῆς κοιλίας διὰ βαμμάτων διουρητικῶν, δύναται συν-

τομώτερον γενέσθαι ἐπιτυχῆς θεραπείας· διότι καὶ τὰ ὑγρά ἐξάγονται, καὶ ὁ διαλείπων ἀρχικὸς πυρετὸς καταστρέφεται καὶ ὁ ὄγκος τοῦ ἥπατος ἐλαττοῦται βαθμηδόν, ἐν ᾧ ἡ διὰ παρακεντήσεως ἐκκένωσις οὐδὲν ριζικῆς θεραπείας παρέχει, διότι τὰ αἷτια διατηροῦνται.

Ἀτυχῶς οἱ περὶ τὸν πάσχοντα καὶ αὐτὸς οὗτος ἐνίοτε ὑποπίπτουσιν εἰς παρεκτροπὰς τῆς διαίτης, τῆς προφυλάξεως ἐνίοτε καὶ ἡθικῶν αἰτιῶν· διότι ὁ πάσχων γίγνεται ἰδιότροπος καὶ ἀγνοοῦσιν οἰκονομεῖν τοῦτον. Ἐκ τῶν τοιούτων αἰτίων δυσχεραίνεται ἡ θεραπεία καὶ παύει ἡ πρόοδος ταύτης πρὸς τὸν ὀλεθρον τοῦ πάσχοντος. Ἐκ 34 ὑδρωπικῶν, οὓς κατ' ὄλον τὸν βίον τῆς ἱατρικῆς μου ἐπεσκέφθην οἱ 16 ἀπέθανον ἐκ τοιούτων αἰτίων, εἰς πολλοὺς εἶχον ἐνεργήσει νεκροψίας.

Ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς πολλὰ μέθοδοι θεραπείας ἐπεννοήθησαν. Ἡμεῖς δὲ εὖρομεν τὴν ῥηθεῖσαν καταλληλοτέραν.

Τὰ κυριώτερα ἱατρικὰ πρὸς θεραπείαν τῆς ὑδρωπικίας εἰσὶ τὰςδε.

Νιτρικὴ ποτάσσα, σκῆλλα, δακτυλίτης, κολχικόν, σπαράγγια, βλάστους ἐλάτης, ἔλαιον κρότονος, κολοκύνθη, ἀκόνιτον, χρύσωπον, σκαμμωνία, φλοιὸς ἀκτῆς, θεϊκὴ σόδα, θεϊκὴ μαγνησία, φωσφορικὴ σόδα, στίμμι, βρώμιον κανθαρίδες, πετροσέληνον, κώνειον, τρυγικὴ ποτάσσα, θεϊκὴ ποτάσσα, ἐλατήριον, ἐλέβορος μέλας, κεδρόκουκκα, (ἀρκεύθου σφαιρία), τεύκριον, Ἰώδιον, θρύδαξ, ῥάμνος.

Ἰδοὺ δὲ τὰ πρὸς θεραπείαν τῆς ὑδρωπικίας φάρμακα, ὧν χρῆσιν ποιούμεθα.

Καταπότια κατὰ ὑδρωπικίας.

Α.	Κόνεως σκαμμωνίας	ὄλ.	κοκ.	60
»	φ. δακτυλίτιδος	»	»	30
»	χρυσώπου	»	»	10
»	ἀλόης	»	»	30
»	Ῥεβεντίου	»	»	30
Μ. κ. τ.	ποίησον καταπότια	»	»	30

ἀνὰ δύο πρωτὶ καὶ ἐσπέρας.

Πόσις κατὰ ὑδρωπικίας.

Α.	θεϊκῆς σόδας	δρ.	10
»	ποτάσσης	»	10
»	ὕδατος κίτρου	»	20
»	πηγαίου	»	150

Μ. διαλ. κ. τ.

Χρ. Ἀνὰ ἓνα κύαλλον τοῦ καφέ κατὰ ὥραν μέχρις ἐνεργείας, εἴτα ἀνὰ ἓνα πρωτὶ καὶ ἐσπέρας.

Θεράπειον κατὰ ὑδρωπικίας.

Α.	κόνεως σκαμμωνίας Ἀλ.	κοκ.	20
»	βάμματος δακτυλίτιδος	σταγμ.	20
»	βάμματος σκῆλλης	στεμμ.	20
»	σεραπίου μάννας	δραμ.	24

μ. κ. τ.

Κατὰ ὥραν ἀνὰ ἓν κύαλλον σούπας.

Ῥυθμὸν πρὸς ἐπιλοιφήν.

Α.	βάμματος δακτυλίτιδος	δραμ.	10
»	σκῆλλης	»	10
»	κολχικοῦ	»	10
Φ.	» φωσφορικοῦ αἰθέρος	»	5
»	μ. κ. τ.	»	»

Ἐπάλειψε τὴν κοιλίαν πρωτὶ καὶ ἐσπέρας.

Καταπότια ἐπιβοηθητικά.

Α.	θεϊκῆς κινίνης	κοκ.	30
»	φωσφορικοῦ σιδήρου	»	30
»	ἐκχυλίσματος ῥεβεντίου	»	30

Μ. κ. τ. ποιήσον καταπότια ἀριθ. 20

ἀνὰ δύο κατὰ πρωτὶαν καὶ ἐσπέρας πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ ἰδίου ἱατρικοῦ κατὰ τῆς ὑδρωπικίας.

Δίαιτα.

Ἀποχὴ πόσεως ὕδατος, ὅσον τὸ δυνατόν αὐστηρά· πόσις ὀλίγης πορτοκαλάδας, πόσις ὀλίγου οἴνου ῥητινίτου· διότι οὗτος ἐπαυξάνει τὴν ἐνέργειαν τῶν ὑδραγωγικῶν ἱατρικῶν, βρώσις κρόκων ὡῶν καὶ ὀλίγου κρέατος μικρᾶς ἡλικίας ὁπτοῦ, μετὰ ὀλίγου ἄρτου, ἀποχὴ ζουμερῶν τροφῶν.

Προφύλαξις ἐκ πολυφαγίας, ἐκ προσβολῆς ψύχους, ἐξ ἡθικῆς ταραχῆς, ἕκαστον τούτων ὡς ἐρρέθη ἐπιφέρει ὄλεθρον, ὅταν μάλιστα ἐπισυμβῇ πυρετός.

Ὑποστήριξις τῶν ζωϊκῶν δυνάμεων διὰ τονικῶν καὶ διεγερτικῶν· διότι καθ' ὅσον τὸ ὑγρὸν ἐκκενοῦται κατὰ τοσοῦσον αἱ σωματικαὶ δυνάμεις καταπίπτουσι.

Παρὰ τοῖς ἐμπειρικοῖς πρὸς θεραπείαν τοῦ ὕδρωπος γίνεταί χρησις τοῦ πηγάνου ἢ τοῦ ἐλαίου πηγάνου, ἡνωμένου μετὰ κοινοῦ ἐλαίου, δι' οὗ ἐπαλείφουσι τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς πόδας.

Ἐπιθέτουσι δὲ καὶ τινὰς βδέλλας ὑπὸ τὴν κνήμην τοῦ δεξιοῦ ποδός.

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περὶ Ὑοσκυάμου

Ἐκλήθη ὕοσκυαμος· διότι οἱ χοῖροι τρώγοντες τοὺς καρπούς τούτου οὐδὲν ὑποφέρουσι δηλητηριωδῶς ἐν ᾧ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐπιφέρει δηλητηριώδη ἀποτελέσματα· εἶνε φυτὸν αὐτοφυὲς ἐπὶ γῆς ἀκαλλιεργήτου, ἐπὶ τῶν φρακτῶν, κλπ. ἔχει ἄνθος κίτρινον. Οἱ σπόροι εἰσὶ μελανοὶ καὶ μικροὶ ὡς κόκκοι πυρίτιδος (μπαρούτης). Διακρίνεται εἰς δύο εἶδη εἰς μαῦρον καὶ εἰς λευκόν.

Ὁ μαῦρος ἐμπεριέχει ἰδίαν ὕλην εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ, καλουμένων χυμιστὶ ὕοσκυαμίνην, ἥτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἀτροπίνην (ὅρα Φοῖβον ἔτους Γ'. 138) διότι ὑπὸ μεγάλῃν δόσιν ἔχει τὰς ιδιότητας ταύτης, ὑπὸ μικρὰν δὲ δόσιν διαστέλλει μεγάλως τὴν ἱρίδα, πράττει τὴν βῆχα· ὑπὸ μεγάλῃν δόσιν ἐπιφέρει καρηβαρίαν, ζηρασίαν τῶν χειλέων, τοῦ στόματος καὶ τοῦ λάρυγγος, καὶ ὕπνωδιαν, ὄνειρα τρομακτικὰ, φωνὴν βραγχῆν κλπ.

Δίδεται ἐσωτερικῶς ὑπὸ κόνιν ἐκ κόκκων 2 μέχρι 20· ὑπὸ ἐκχύλισμα ἐκ κόκκων 1 μέχρι 6· ὑπὸ βάμμα μέχρι σταγμάτων 40. Ἡ δὲ ὕοσκυαμίνη ὑπὸ 1|50 κόκκ. μέχρι 3|50.

Ὁ λευκὸς ὕοσκυαμος ἔχει μικροτέραν δύναμιν τοῦ μέλανος.

Συνήθως γίνεται χρῆσις τοῦ ἐλαίου τοῦ ὕοσκυάμου, τὸ ὁποῖον γίνεταί διὰ τῆς ἐμβροχῆς ἐπὶ πολὺ φύλλων τοῦ φυτοῦ τούτου ἐντὸς καθαροῦ ἐλαίου ἐλαίας, χρῆσις τούτου γίνεταί ἐξωτερικῶς κατὰ τὰς ὠταλγίας, κατὰ τῶν ρευματισμῶν καὶ νευραλγιῶν κατὰ οἰδημάτων, κλπ.

Περὶ δαμαλισμοῦ ὡς προφυλακτικοῦ κατὰ τῆς εὐλογίας

Ἡ ἐπισκήψασα καὶ τὸ ε. ε. ἐπιδημία εὐλογίας εἰς τὰς Πάτρας ἠνάγκασε τὴν Κυβέρνησιν ὅπως διατάξῃ τὸν δαμαλισμὸν εἰς πάντας τοὺς κατοίκους. Ἵνα τοῦτο γείνη, ἐχρειάζετο ὕλη δαμαλίδος πρὸς ἐμβολιασμὸν. Τὴν ὕλην ταύτην ἐπρομηθεύθη ἐκ δύο ἀρτισυστάτων ἐνταῦθα καταστημάτων πρὸς παραγωγὴν ὕλης δαμαλίδος, ἀλλὰ τούτων μὴ ἐπαρκούντων, ἐπρομηθεύθη μέγα ποσὸν καὶ ἐξ Εὐρώπης.

Ἄλλ' οὐδεὶς ἐσκέφθη, ἂν ἡ ὕλη, ἢ λαμβανομένη, ἦναι γνησίᾳ δαμαλίδι, καὶ ὁποῖα τίς ἐστὶν ἡ γνησίᾳ δαμαλίδι. Διότι ἐκ τῆς ποιότητος τῆς ὕλης ἐξαρτᾶται ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ σκοποῦ τοῦ δαμαλισμοῦ.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγένοντο παρὰ ἐπισήμων ἱατρῶν μεγάλαί ἐρευναι περὶ τῆς ποιότητος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς ὕλης τῆς δαμαλίδος. Ἡ δὲ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἔθετο ἀγῶνα καὶ βραβεῖον περὶ τῆς λύσεως τῆς προτάσεως ταύτης· ἐπὶ πολὺ συνεζητήθη προηγουμένως τὸ θέμα τοῦτο, καὶ ἐπὶ τέλος ἐγένετο παραδεκτὸν, ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ γνησίᾳ δαμαλίδι πρὸς προφύλαξιν ἐκ τῆς εὐλογίας πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐκ τῶν φλυκταινῶν ἀγελάδος πασχούσης ἐξ εὐλογίας, διότι ἄλλη ἐστὶν ἡ φύσις τῶν φλυκταινῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν εὐλογίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Τοῦτο ἐθέσπισε ἐπὶ Ἰωθωνος καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἱατροσυνέδριον ἀποτελούμενον ἐκ σοφῶν ἐπιστημόνων, τὸ ὁποῖον λέγει ταῦτα:

«Ἐπειδὴ διὰ νὰ φυλαχθῇ καθαρὰ ἡ δαμαλίδι πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τὰς βοῦς, οἱ ἐμβολιασταὶ ὀφείλουσι νὰ παρατηρῶσι τὴν ἀρρωστίαν τῶν κτηνῶν τούτων, ἥτις προάγει τὴν κυρίαν δαμαλίδι ὕλην, διὰ νὰ τὴν λαμβάνωσιν ἐκεῖθεν. Εὕρεσκειται δὲ ἡ ἀληθὴς αὕτη ὕλη εἰς τὰς βοῦς παντοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἄφθονα καὶ λιπαρὰ νομάδια, κατ' ἐξοχὴν μάλιστα ὑπὸκείται εἰς τὸ πάθος τοῦτο αἱ γαλακτοφόροι (ἀμελγόμεναι) βοῦς.»

»μεναι) βόες, ἡ δὲ ἐξάνθησις ἔχει προηγούμενα, ἀτονίαν, μαρ-
»σμόν, χυλόνωσιν, ἀνορεξίαν, εὐαισθησίαν εἰς τὴν θηλὴν καὶ ὀλι-
»γώστευσιν τοῦ γάλακτος. Τότε γεννῶνται περὶ τὴν φλογισμέ-
»νην θηλὴν φύματά τινα ἔχοντα πυρρὸν καὶ κίτρινον χρῶμα, φα-
»κοειδῆ, ὑπόγλαυκα ὡς τὸ γάλα καὶ περικυκλωμένα ἀπὸ περιφέ-
»ρειαν ὅπως οὖν σκληράν. Μετὰ δὲ 4 ἢ 8 ἡμέρας τὰ τοιαῦτα φύ-
»ματα μεταβάλλονται εἰς φλυκταίνας κυανοειδεῖς ἐχούσας συνε-
»σταλμένον (βαθυλωτὸν) τὸ κέντρον, περιοχὴν κοκκίνην καὶ ἐνὸς
»τεταρτημορίου δακτύλου πλατεῖαν. Τὸ χρῶμα ὑπάρχει φαιὸν
»μὲν ἀνοικτὸν κατὰ τὸ μέσον, βαθὺ δὲ εἰς τὴν περιφέρειαν. Κατ'
»αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐποχὴν ὁ ἐμβολιαστὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν
»ὑλὴν, ἥτις ὑπάρχει ὑγρὸν τι λευκόφαιον καὶ ὅπως οὖν παχύ.
»Τὴν 11 ἢ 12 ἡμέραν ἡ φλυκταίνα κορυφουμένη διαρρήγνυται
»καὶ ἐκβάλλει ἔμπυον κίτρινον, ἐνίοτε δὲ καὶ αἱματώδες. Τέλος
»σχηματίζεται μετὰ ταῦτα ἐσχάρα (κάκαδον) ὑπαίθιος, ἥτις πί-
»πτει μετὰ 3 ἑβδομάδας ἀφινουσι εἰς τὸν τόπον γλαυκάς καὶ
»βαθυλωτὰς κηλίδας. Ἄλλ' εἰς τὰς βοῦς, ὅσαι ἔχουσιν αἰθὴν
»ἢ μέλαιναν ἐκ φύσεως τὴν θηλὴν, τὸ σύνθηες τῆς φλυκταίνης
»χρῶμα δὲν διακρίνεται τόσον· πάσχουσι δὲ τὴν τοιαύτην ἀσθέ-
»νειαν συγχρόνως τὸ τρίτον, πολλάκις δὲ καὶ τὸ ἥμισυ μάλιστα
»μέρος τῶν βοῶν. Παρατηρεῖται δὲ συνήθως, ὅτι οἱ ἀμέλγον-
»τες τὰ ζῶα ταῦτα ὑπέρταται ἔχουσι φλογισμένους καὶ γεμάτους
»ἀπὸ φλυκταίνας τὰς χεῖρας· ἀλλὰ τὸ ποῖος τοῦτο, τὸ ὅποιον
»παρέχει τὴν ἀληθινὴν ὑλὴν, δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ ἄλλα
»ἐξανθήματα, ἀκροχορδόνας, φλυκταίνας καὶ φύματα ἀπὸ τὰ ὅ-
»ποια πάσχουσι πολλάκις αἱ θηλαὶ τῶν βοῶν»

Ἐπειδὴ συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴν ἐπαρκῇ ἡ εἰς τῆς δαμαλίδος
λαμβανομένη ὑλὴ, οὕτε πανταχοῦ νὰ εὐρίσκονται ἀγελάδες πασ-
χούσαι ἐξ εὐλογίας, παρετηρήθη ὅτι ἡ προφυλακτικὴ δύναμις τῆς
δαμαλίδος δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ἐκ φλυκταίνης πρώτην φορὰν
δαμαλισθέντος ἀνθρώπου, ὄντος μικρᾶς ἡλικίας καὶ καθαροῦ αἵ-
ματος· ἐκρίθη εὐλογον νὰ λαμβάνηται ἡ ὑλὴ καὶ ἐκ τοιούτων φλυ-
κταίνων. Παρατηρήθη δὲ ὅτι λαμβανομένη ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἀν-
θρώπον κατ' ὀλίγον ἀποστερεῖται τῆς προφυλακτικῆς δυνάμεως
κατὰ τὰς τῆς εὐλογίας ἢ μετὰ τὴν ἑκτὴν καὶ ἐβδόμην λῆψιν κα-
θίσταται δὲ ἀνίσχυρος καὶ οὐδετέρα. Διὰ τοῦτο χάριν ἀσφαλείας
πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ γνησίᾳ ἐξ ἀγελάδος δαμαλίδος.

Τινὲς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐδοκίμασαν, ὅπως παράγωσιν ἐπὶ τῆς
δαμαλίδος εὐλογίαν διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἐκ τῆς ὑλῆς, ληφθεῖσης
ἐξ ἄλλης δαμαλίδος πασχούσης ἐξ εὐλογίας. Τὰ πειράματα ἀπέ-

τυχον, καὶ ἐβεβαιώθη, ὅτι ἐκ τοῦ τοιούτου ἐμβολιασμοῦ μετὰ δα-
μαλίδων δὲν παράγεται ἡ νόσος εὐλογία, ὡς ἐβεβαιώθη, ὅτι καὶ ἡ
ἀνθρωπίνη εὐλογία δὲν εὐδοκίμει ἐμβολιασθεῖσα ἐπὶ τῆς δαμαλίδος.

Ἐβεβαιώθη προσέτι, ὅτι ὁ ἐμβολιασμός ἐκ δαμαλίδος ἐπιφέ-
ρει ἐπὶ τῶν μόσχων (μουσχάρων) τοπικὰς μόνον φλυκταίνας ὁμοί-
ας ταῖς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκ δὲ τούτου συνεπέρανον, ὅτι ἡ ἐκ
τῶν φλυκταίνων αὕτη ὑλὴ δύναται νὰ ἔχῃ δύναμιν τὴν αὐτὴν
πρὸς τὴν γνησίαν δαμαλίδαν. Πρὸ πλείστων ἐτῶν πολλάκις καὶ
πολυτρόπως ἐδοκίμασθη ἡ ὑλὴ αὕτη, καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν
ὅτι οὐ μόνον δὲν προφυλάττει, ἀλλὰ οὔτε συνήθως ἐπιτυγχάνει ὁ
ἐκ ταύτης ἐμβολιασμός ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀτυχῶς ἡ πεπλανημένη αὕτη μέθοδος ἐπανελήφθη ἐν Εὐ-
ρώπῃ ἀρτίως, χάριν ἐμπορίου καὶ χρηματολογίας. Τοιαύτη πλάνη
ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῶν, ἐνθα συνεστάθησαν τοιαῦτα ἐν Ἀθήναις
δαμαλιστήρια, παράγοντα χιλιάδας σωληναρίων ἔμπλεων ὑλῆς,
πρὸς τὰ ὅποια ἐδαπανήθησαν χιλιάδες δραχμῶν καὶ δι' ὧν χιλιά-
δες ἐνεβολιάσθησαν· ἀλλὰ εἰς πάντας ἀπέτυχεν ἐντελῶς ὁ ἐμβολι-
ασμός· καὶ ἂν πού εἰς τινα παρήχθη φλυκταίνα, αὕτη οὐδὲν χα-
ρακτηριστικὸν ἔσχε γνησίας φλυκταίνης δαμαλίδος.

Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ δυσάρεστον νὰ ὑπάρχῃ πλήρης ἀγνοία περὶ
τοῦ ἀντικειμένου τούτου, νὰ πλανᾶται δὲ ὁ κόσμος διὰ τοῦ ψευ-
δοῦς ἐμβολιασμοῦ. Ἡ κυβέρνησις εὐκόλως ἐν Ἑλλάδι ἠδύνατο
νὰ εὐρὴ εὐλογίως δαμαλίδας· διότι συνεχῶς ἡ νόσος εὐλογία
ἀπαντᾶται εἰς ἀγελάδας. (Ὁρα Φοῖβον ἐτ. Γ'. 129, 146, 161.
Ε'. 9. 142).

ΠΕΝΤΟΙΑ

Ἀφαίρεσις τοῦ Λάρυγγος

Δύο ἰατροὶ ἐν Παρισίῳ οἱ Πεζὺν καὶ Φωβέλ ἀφῆραν πρὸ
ἐνὸς ἔτους τὸν λάρυγγα ἀνθρώπου τινος καλουμένου Λουδοῦ. Βερ-
θούμη, ὅστις ἤδη ζῇ, ἀπολαμβάνων ὑγιείας. Καπνίζει, τρώγει, πί-
νει καλῶς καὶ ἔχει καλῶς. Φωνὴν ἔχει μικράν, ἀλλ' ἀκουομένην,
ἔχει ἡλικίαν 37 ἐτῶν. Ἡ τραχειοτομία ἐγένετο τὴν 13 Φεβρου-
αρίου 1887 καὶ μετὰ 14 ἡμέρας ἐξῆλθε καλῶς ἔχων ἐκ τοῦ Νο-
σοκομείου· ἔκτοτε μένει ὑγιής. Εἶχε κατὰ τὴν διάγνωσιν τῶν ρη-

θέντων ἱατρῶν ὁστέωσιν μετὰ οἰδήματος καὶ ἔλκους τοῦ λάρυγγος· ἠναγκάσθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν τραχειοτομίαν, ἀφ' οὗ ἔφθασεν εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον τοῦ πνιγμοῦ.

Ἡ στερεοποιήσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος

Γνωστὸν ἐστὶ ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ εἶνε ἀέριον καὶ ὁμῶς ἡ ἐπιστήμη ἐπενόησε τρόπον πρὸς μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς ὑγρὰν καὶ ἐκ ταύτης εἰς στερεὰν κατάστασιν. Ἦδη ἐν Βερολίῳ ὑπάρχει κατὰστημα, ἐνθα κατασκευάζονται καθ' ἑκάστην 640 χιλιόγραμμα ὑγροῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τὸ ὑγρὸν τοῦτο μεταχειρίζονται πρὸς κατασκευὴν τῶν ἀεριούχων λεμονάδων, καὶ πρὸς παραγωγὴν μεγάλης καὶ ταχυτάτης ψυχρότητος. Μεταφέρεται οὕτως ἐντὸς ἀγγείων σιδηρῶν, δυναμένων ἀνθεῖλαι εἰς πίεσιν 250 ἀτμοσφαιρῶν. Ὅταν ἀνοιχθῇ προσεκτικῶς τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου τούτου, ἐξέρχεται λίαν ὀρμητικῶς τὸ ὑγρὸν, τὸ ὁποῖον χυνόμενον ἐντὸς μαλλίνου σάκκου ἀδιαπεράστου, ἀμέσως παράγει μέγιστον ψυχρὸς, ἐξ οὗ ἐν τῷ σάκκῳ τὸ ὑγρὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ στεροποιεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν εἴδει χιόνος· ἐὰν ὁ σάκκος οὗτος περιβληθῇ διὰ πολλῶν στρωμάτων μαλλίνων, δύναται ἡ χιών αὕτη νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ 12 ἕως 15 ὥρας ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ κατ' ὀλίγον μεταβάλλεται εἰς ἀερίαν κατάστασιν, παράγουσα μεγάλην ψυχρότητα εἰς τὸν περιβάλλοντα ἀέρα. Τὸ στερεὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ μεταχειρίζονται πρὸς κατασκευὴν ἀνθρακοξοῦχου λεμονάδας ψυχροτάτης.

Ὁ Προϊστορικὸς ἄνθρωπος

Τὸ θέμα τοῦτο ἐνεφάνη κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, καὶ μάλιστα περὶ τὰ μέσα αὐτοῦ, ἀνεπτύχθη δὲ μετὰ τὰς ἀνακαλύψεις ἔργων ἀνθρωπίνων ἀγνώστου ἱστορικῆς ἐποχῆς. Τρεῖς ἐποχαὶ διακρίνονται τῆς προϊστορικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταστάσεως. Α'. Ἡ **λίθινη ἐποχή**, καθ' ἣν τὰ τοῦ ἀνθρώπου γρήσυμα εἰς καθημερινὴν χρῆσιν κατασκευάζοντο διὰ λίθων· ἦτοι μάχαιραι, βέλη, κοσμήματα κλπ. Ἀλλὰ διὰ τίνων ἐργαλείων ταῦτα κατασκευάζοντο; πῶς ἐτρόπον τὰς πέτρας; πῶς τὰς ἐπελέκουσιν;

Β'. Ἡ **χαλκίνη ἐποχή**, καθ' ἣν εὐρέθη ἡ χρῆσις τοῦ χαλκοῦ κατασκευάζοντο μάχαιραι, ξίφη, λόγχαι, βέλη, χυτράι κλπ καὶ Γ'. ἡ τοῦ **σιδήρου ἐποχή**, καθ' ἣν ἐγνώσθη ὁ σίδηρος καὶ πολλὰ ἄλλα μέταλλα. Αὕτη ἤδη ἐξακολουθεῖ.